

Ἐκεῖ ὡς λέων ἐπὶ τὸς ζωγρείου κατὰ κλειστὸς πρῶτον ἔνετο διημέρει ὁ Ναπολέων καὶ ἐγένετο ἐξουτὸ πρῶτον ὡς θυμοειδέστειρος διὰ τοῦτο συχνάκις ἐρίλωνεῖται, μετὰ τὸν φρούραρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀξιωματικοὺς· ἂν καὶ προσφέροντο πρᾶως καὶ εὐπειθῶς μάλιστα· διότι καὶ νὰ ἱππεύῃ εἶχε τὴν ἀδειαν, καὶ νὰ γράφῃ ἐλευθέρως πρὸς τοὺς φίλους του, καὶ εἰς τῶν ἀθῆων τὴν καλλιέργειαν νὰ ψυχαγωγῆται, καὶ ἄλλας διαφύρου· σωματικῆς, ἣ διασκεδάσει· νὰ ἐπιτηδεύηται. Οὕτως δὲ διάγω συνένταξε καὶ ἐπέχειρῆσθη τὸ Ναπολεόντειον σύστημα, τὸ ὅπου διὰ παντὸς ἐμελέσα καὶ ἀνευθέρβυζι· δὲν ἐπαυεν ὁμως ἐν τῷ μεταξύ νὰ φρονιζῆ, εὐστόχως καὶ περὶ τῆς σωτηρίας του· ἔθεν κατῴρθωσε νὰ δραστηρεύσῃ, ὑπὸ τοῦ δόκτορος Κονῶ καὶ τοῦ θαλαμηπόλου του βοηθούμενος. Ἐπιτρανεῖς δὲ τότε ἐκ τρίτου εἰς τὴν Ἀγγλίαν τῷ 1846, ἐπανέλαβε τὰς συνήθειας ἐξείς του, συντονώτερον δὲ περιποιεῖτο καὶ ἐπολλαπλασίαζε τοὺς πολιτικούς του φίλους· πρὸς εὐχρεστεράν τῶν βουλευμάτων του κατόρθωσιν. Συνετέλεσεν ὁμως οὐκ ὀλίγον εἰς αὐτὴν καὶ αὐτὸς ὁ Φίλιππος· διότι ἡ γενομένη ἐν θριάμβῳ τῶν λειψάνων τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος μετακομιδῆ ὡς δημοτελῆς ἀποθέσις καὶ τοῦ ἔθους ἔβλου καὶ αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως πρὸς αὐτὸν λατρεία, ἀνεζωογόνησι πάλαις ἀναμνήσεις, ἂν βρίσκει δὲ καὶ διάφορα πολιτικὰ πάθη.

Οὕτως ἡ ἀδικία τιμωρεῖται τέλος πάντων ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀθρώπων· διότι ἀγαθὸς καὶ γενναῖος βασιλεὺς, Πρίαμος δὲ τῆς αἰκογενείας του, ὁ δυστυχῆς Κάρολος, ἀροῦ καὶ τὸ ἴδιον ἔθνος του πατρικῶς ἐκυβέρνησε καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἀπήλλαξεν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς τὰ ληστήρια, καὶ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ κινδύνου διέσωσεν, αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν πάντες, χῆραι γυναῖκες καὶ ὄρφανὰ, ὡς μνηγύρται τρόπον τινὰ περιφέροντο εἰς τὰς ἄλλας τῆς Εὐρώπης αὐλὰς, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἀπέθησκον εἰς τῆς Σκωτίας τὰ ὄρη (1).

Ἡ κατὰ τοῦ Φιλίππου στάσις δὲν συνέβη ἴσως ἀπὸ ταυτομάτου, διότι ἐμελλεν εἰς τὰ ἐρείπια αὐτοῦ πεσόντος νὰ ὑψωθῇ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ὀλιγω ὑστερον ὁ ἰσοστούς διαφυγῶν κινδύνους ὁ ἀνεψιὸς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος.

Οἱ κίνδυνοι δὲ οὗτοι μάλιστα ἐξωμάλυναν παραδόξως τὴν ἔδδν, τὴν ὁποῖαν ἐθαδίζε· διότι οὗτε ὁ δυνμοκρατικὸς υἱὸς τοῦ Λουκιανού, οὗτε ὁ τοῦ Ἱερωνίμου, δραστηριώτατος καὶ νοημονέστατος, ἐπέτυχον, ἂν καὶ ὁμοίως κατέβησαν εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον καὶ ἀντιπρόσωποι ἐπέμωθησαν. Μόνος δὲ ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων ἀναγερευθεὶς ἀλληλοδιαδόχως καὶ ἀντιπρόσωπος καὶ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, ἔλαβε τελευταῖον ὡς μαρτυρίαν ἀνήκουστον μέχρι τοῦδε ἔθνικῆς ἀγάπης καὶ πίστιως 6 ἑκατομ. ψῆφων. Κύριος δὲ τῆς ἀνωτάτης ἄρχῆς ἤδη γενόμενος, ἀπλοποίησεν ὅσον ἐνδέ-

χαιτο τὴν Κυβέρνησιν· διότι τρεῖς τροχοί, ὁ Νομοθετικὸς σύλλογος, ἡ Γερουσία καὶ τὸ Συμβούλιον τοῦ Κράτους, προστεθειμένοι εἰς τὸν πρῶτον τῆς μηχανῆς ἄξωνα, κινούνται ἀσυγχρόστως καὶ ὁμαλῶς, ἀπὸ μόνων τὸν ἀρχηγόν, ὡς Ἀρχιμήδην τινὰ, λαμβάνοντες τὴν πρῶτην κίνησιν.

Μακάριος καὶ αὐτὸς, ἂν μετεχειρίσθη τὰς προγραφεῖς μόνον ὡς μέσον τελείας εἰρηνοποιήσεως! Πολὺ δὲ μᾶλλον εὐδαίμων καὶ ζηλωτῆ ἡ Γαλλία, ἂν ἴδῃ ἐπιστρέφοντας ἐν κατῶ τοὺς φυγαδευθέντας υἱοὺς τῆς, ἀφ' οὗ παρέλθῃ, ὡς ὄργῃ Κυρίου, ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη.

Ἐξιστορήσαντες συντόμως τὸν βίον τοῦ προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, νομιζόμεν τοῦ ἔργου συμπλήρωμα τὸ νὰ εἰκονογραφήσωμεν εὐσυνόπτως καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν Ναπολέοντα. Ὁ Ναπολέων ἔχει βαθεῖς καὶ ἀμυδρῆς τοὺς ὀρθαλομοῦς, τὸ μέτωπον πλατὺ καὶ συνεσπασμένον, τὰ χεῖλη ὠχρὰ καὶ μόλις ἐξ ἡμισείας ἀνοιγόμενα, ὥστε νὰ ἐξέλθῃ δι' αὐτῶν Λακωνικῆς τῆς θελήσεως ἐκφρασις. Ἡ ῥίψοκίνδυνος ἀνδρεία του κολύπεται ἀπὸ φαινομένην τινὰ δειλίαν, ἣ δὲ σταθερὰ καὶ ἀμεταβίβως ἀπόφασις συσπάζεται ἀπὸ τοῦ ἥθους τὴν γλυκύτητα, τὴν δὲ ἰσχυρογνωμοσύνην ἀντισταθμίζει ἡ φυσικὴ ἀγαθότης. Ἐν γένει δὲ ἡ ζωὴ κρύπτεται ὑπὸ μαρμάρου ἐπιράνειαν, τὸ δὲ πῦρ ὑπὸ τὴν σποδόν· ὥστε ὁ χαρακτήρ ὅλος ὑπάρχει μίγμα τι ἡθῶν Αὐγούστου καὶ Τίτου, ὑπὸ μεταγχολικὴν φωτογνωμίαν, ὁποῖα ἡ τοῦ Βερτέρου, τῶν Γερμανῶν ὁ τυπος.

Ὁ Ναπολέων σκέπτεται, ἀλλὰ δὲν συζητεῖ ἀποφατίζει χωρὶς νὰ διαβουλεύηται, ἐνεργεῖ ἀταράχως, ἀποφίγγεται ἀναιτιολογητῶς, ἐπιβάλλει αὐτομάτως τὴν πίστιν, ἀλλὰ δὲν τὴν ζητεῖ ποτε· κινεῖται εὐκόλως, ἀλλὰ δὲν παρασύρεται· προεδρεύει σιωπηλῶς ἐς ἄσπιτε τῶν ὑπουργῶν τὸ Συμβούλιον, ἀκούει τὰ πάντα, λέγει ὀλίγα καὶ δὲν ὑποχωρεῖ τίποτε· κόπτεται δὲ μονολογεῖ σχεδὸν τὰς συζητήσεις τῶς διὰ κοπίδος ἄλλοι. τὰ ὀ Φωκίων τοῦ Δημοσθένους τῶς λόγους. Ἄρα κοινοβουλευτικὸν ὑπουργεῖον δὲν δύνανται, αὐτοῦ ἀρχοντος, νὰ εὐδοκμήσῃ· διότι αὐτὸ μὲν θέλει νὰ κυβερνᾷ κατὰ τὸ δοκοῦν, ἐκεῖνος δὲ μένει ἀκράδαντος εἰς τὸ φρόνημά του· διὰ τοῦτο ἡ φιλοστοργος καὶ ἀγαθὴ μήτηρ Ἰμνησια τὸν ὠνόμαζεν un doux entêté. ἴσως ἔχει τὸ αἰεχτον τῆς Ἀγγλικῆς τραχύτητος καὶ εἰς τὴν δαιταν, καὶ εἰς τὴν ὀμιλίαν καὶ εἰς τὸ σῶμα· ἡ σκληρότης του ὁμως κολάζεται ἐκ περισσοῦ ἀπὸ τὴν χάριν τῆς αἰσθητικότητος· πολλοὶ ὁμως παρεξήγησαν ὡς ἀδυναμίαν τὴν πραότητα τοῦ Ναπολέοντος, τὴν δὲ προσήγειαν ὡς ταπεινοφροσύνην.

Πολύπτυχος φτίνειται τοῦ Ναπολέοντος ἡ ψυχὴ· διότι οὐδεὶς μέχρι τοῦδε καὶ ἐκ τῶν φίλων του ἐφθασεν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰ ἄδυτα τῆς διανοίας του. Οὐδεὶς ἐξουσιάζει τοὺς ἄλλους ὅσον ἐξουτὸν ἐκεῖνος. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἰδέαι του ἀναφρίσκονται ἐφ' ὅσον ἐργεταί καὶ ὁ καιρὸς τῶν ἔργων, ἣ δὲ καρδιά του ὑποτελεῖ ἐντελῶς εἰς τὴν κεφαλῇ. Λέγεται δὲ προσέτι ὅτι ὀλίγον αἰσθάνεται τὰ κάλλη τῆς ποιήσεως, ὀλίγον δὲ τιμᾷ καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν τὰ ἀριστογῆματα. Ὁμολογῶν τὰ πολύτιμα τοῦ Ναπολέοντος προτεγῆματα Γάλλος

(1) Ὁ δυστυχῆς Κάρολος οὗτε τῆς ἱεράς συμμαχίας τὴν υπεράσπισιν ἠθέλησε· ἀπατήθη πρὸς βοήθειάν του, φειδόμενος τοῦ αἵματος τῶν ἀπηκόων του.